

Date 1/10/2024

Date:

P. No:

पाठः पाठः
सौहार्द प्रकृतेः शोभा

प्रश्न 1 एकपेक्ष उत्तर लिखित -

(क) वनराजः कः दुरवस्थां प्राप्तः ?
उत्तर तुच्छजीवः ।

ख कः वातावरणं कर्कशावनिना आकुलीकरोति ?
उत्तर काकः ।

ग काकचेष्टः विद्यार्थी कीदृशः छात्र मन्यते ?
उत्तर आदर्शछात्रः ।

घ कः आत्मानं थलशालिन, विशालकर्म, पराक्रमिणं
न कथयति ?
उत्तर गजः ।

ङ वल्कः कीदृशान् क्रूरतया भक्षयति ?
उत्तर पराकान् ।

प्रश्न 2 अधोलिखितप्रश्नानामुत्तराणि पूर्णवाक्येन लिखित -

क निः संशय कः कृतान्तः मन्यते ?
उत्तर यः परैः पीड्यमानान् जन्तून्
पार्थिवरूपेण न रक्षति स, कृतान्तः मन्यते ।

ख वल्कः वन्यजन्तूनां रक्षोपायान् कथं चिन्तयितुं शक्नोति ?
वल्कः शीतले जले षडुकालपर्यन्तम्
अविचलः हमानमग्नः सिधतत्रस्त एव तिष्ठन्वा
सर्वथा रक्षायाम् उपायान् चिन्तयितुं शक्नोति ।

ग. अन्ते प्रकृतिमाता त्रविश्य सर्वप्रथमं किं वदति ?
 उत्तर. अन्ते प्रकृति माता त्रविश्य सर्वप्रथमं वदति.
 सर्वे जीवा मिलित्वा वनरक्षां कर्तुं ।

घ. यदि राजा सम्मक् न भवति तदा प्रजा
 कुथं विप्लवेत ?

उत्तर. यदि राजा सम्मक् न भवति तदा प्रजा
 जलर्षी आकुर्णधारा नीं इव विप्लवेत ।

ङ. मयूरः कुथं नृत्तमुद्रायां स्थितः भवति ?

उत्तर. मयूरः पिन्धुन उपचार्य नृत्तमुद्रायां
 स्थितः भवति ।

च. अन्ते सर्वे मिलित्वा कुस्या राज्या राज्याभिषेकाय
 तत्पराः भवति ?

उत्तर. अन्ते सर्वे मिलित्वा उलूकस्य राज्याभिषेकाय
 तत्पराः भवति ।

छ. अस्मिन्नाहके कति पात्राणि सन्ति ?

उत्तर. अस्मिन्नाहके दश पात्राणि सन्ति ।

10-3 रेखांकितपदमाधृत्य प्रश्नानि मानी कुरुत -

क. सिंह वानराभ्यां स्पर्शायाम् असमर्थः एवासीत्,
 उत्तर. सिंहः वानराभ्यां कस्याम् असमर्थः एवासीत् ?

ख. गजः वन्मपशून् तुदन्तं शुण्डेन पोथामित्वा भारयाति
 उत्तर. गजः वन्मपशून् तुदन्तं केन पोथामित्वा
 भारयाति ?

ग वानरः आत्मानं वनराजपदाय भोग्यं मन्यते ।
 शतर वानरः आत्मानं कस्मै भोग्यं मन्यते ?

घ भयूरस्य नृत्यं प्रकृतेः आराधना ।
 शतर भयूरस्य नृत्यं कस्माः आराधना ?

ङ सर्वे प्रकृतिमातरं प्रणमन्ति ।
 शतर सर्वे कामं प्रणमन्ति ।

प्रश्न-4 शुद्धचक्रेणानां समक्षम् [आम] अशुद्धचक्रेणानां
 च समक्ष [न] इति लिखित -

क सिंहः आत्मानं तुदन्तं वानरं मारयति । [न]
 ख का - का इति लक्ष्यं हवामिः भवति [न]
 भ काकपिकमोः वर्णः कृष्णः भवति [आम]
 घ गजः लघुकायः निर्धूलः च भवति [न]
 ङ भयूरः लक्ष्यं करणात् पक्षिकुलम् अवमानितं
 मन्यते । [आम]
 च अन्यान्यसहयोगेन प्राणिनाम् लाभः जामते [आम]

प्रश्न-5 मज्जिमातः समुचितं पदं चित्वा रिक्तस्थानानि
 पूरयत -

कु काकुः मेघमामेह्यकाशकः भवति ।

ग लकः अविचलः स्थितप्रज्ञः एव तिष्ठति

घ भयूरः अहिभुक् इति नाम्नाऽपि जामते ।

ख पिकः परभूत आपि कथ्यते ।

ड. उलूकः आत्मश्लाघाहीनः वदनिर्लिप्तः चासीत् ।

च सर्वेषामिव महत्वं विधत्ते मयासमग्रम् ।

श्न-४ समासविग्रहं समस्तं पदं वा लिखित -

क तुच्छजीर्वः - तुच्छं तुच्छैः जीर्वैः ।

ख वृक्षोपरि - वृक्षस्य उपरि

ग पक्षिणा सम्राट् - पक्षिसम्राट्

घ स्थिता प्रज्ञा मरुतः - स्थितप्रज्ञाः ।

ड. अपूर्वम् - न पूर्वम् (नञ्जतपुरुष) समास

च व्याघ्रचित्रका - व्याघ्रं च चित्रकः च ।

० नञ्जतपुरुष समास ०

① अद्वितीय - न द्वितीयः ।

② अप्रादम्भ - न प्रादम्भः ।

③ अनादर - न आदरः ।

④ अयोग्य - न योग्यः ।

⑤ अद्वितीय - न द्वितीयः ।